

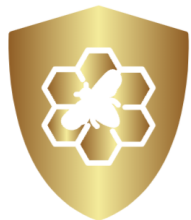
MEHIVARMA

Pölyttäjien aktiivisuuteen vaikuttavat tekijät

ProAgrian kasvipäivät, 19.11.2025 Vantaa

*Anna-Maria Borshagovski, Suomen
mehiläishoitajain liitto SML ry*

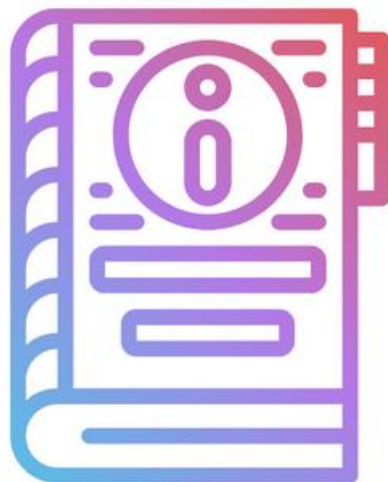

MEHIVARMA

- Tarhamehiläisten tuottama pölytys osana huoltovarmuutta -hanke

Kansallinen toimintamalli

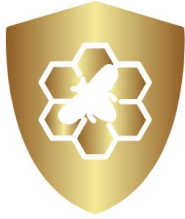
Toimintamallissa esitellään pölytyspalvelun tila ja kehitystarpeet Suomessa sekä toimintaohjeet erilaisissa poikkeustilanteissa.

Pölytyspalveluverkosto

Mehiläistarhaajista ja viljelijöistä koostuva verkosto, jonka avulla kehitetään pölytyspalveluja ja varaudutaan poikkeustilanteisiin.

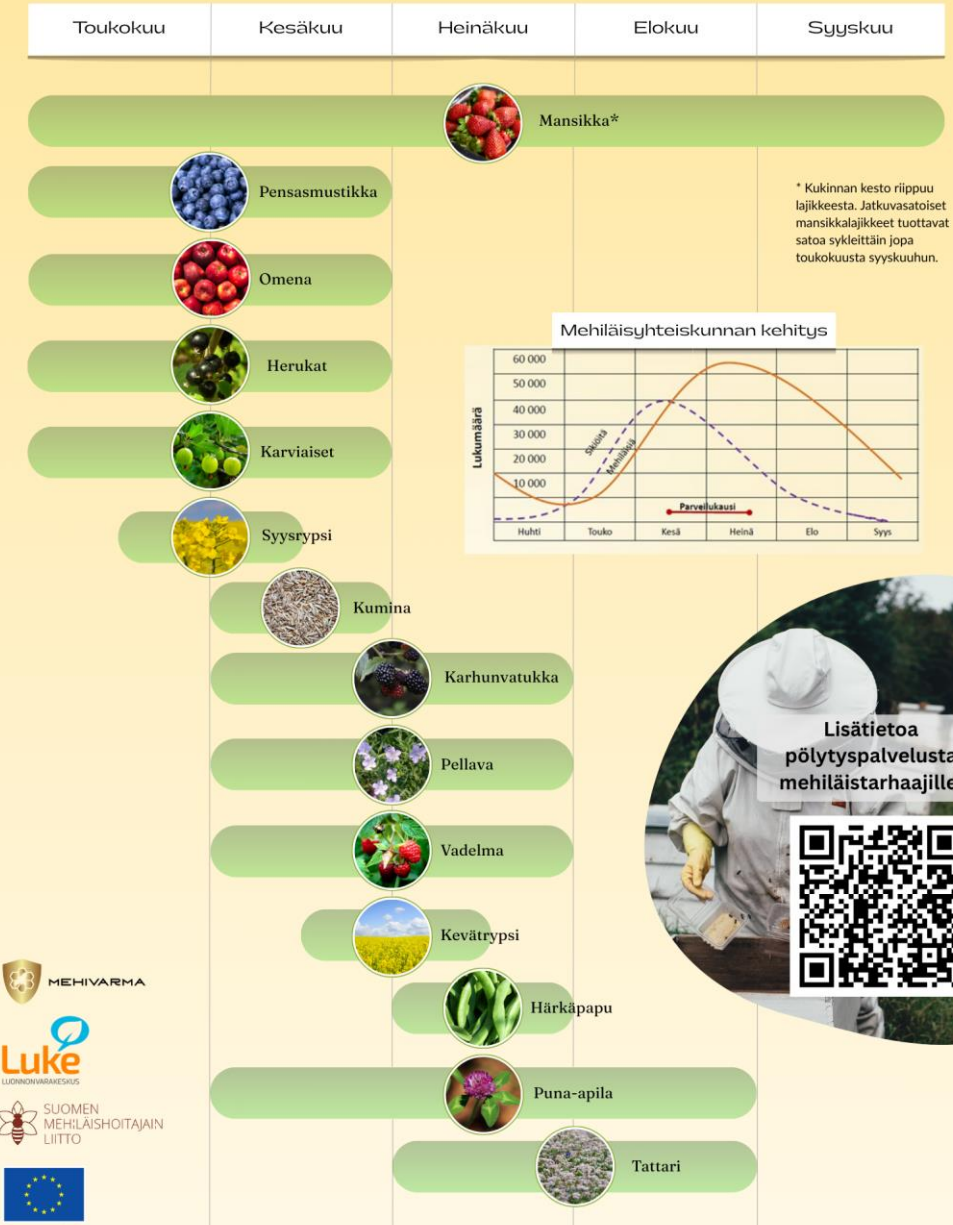

Hyönteispölytteiset viljelykasvit Suomessa

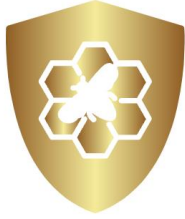
Rypsi ja rapsi	41 300
Kumina	20 000
Härkäpapu	6 000
Tattari	2 000
Mansikka	3 500
Herukat	2 100
Omena	600
Pellava	600
Apilansiemen	300
Vadelma	300

Lähde: Luke, Satotilastot ja Puutarhatilastot 2024.

Hyönteispölytteisten viljelykasvien kukinta-ajat Suomessa

Huomaa, että tarkkoihin kukinta-aikoihin vaikuttavat muun muassa kylväika, sääolosuhteet, lajikkeet ja maantieteellinen sijainti.

Sääolosuhteet: Lämpötila

Pölyttäjät

Kimalaiset
lentävät $>8^{\circ}\text{C}$
(ruumiinlämmön
oltava 30°C)

Maaperä kuumenee ja
kuivuu $\rightarrow$ maapesijöillä
vaikeus pitää yllä sopivia
kosteusolosuhteita $\rightarrow$
kuivuminen ja kuolema

Kylmä

Kuuma

Pölyttäjät
talvehtivat
(tarhmehiläinen
vs. muut)

Mehiläiset
lentävät $>10^{\circ}\text{C}$

Kuumuus
mehiläispesässä ja
pakettikimalaisten
pesässä voi käydä
sietämättömäksi $\rightarrow$
agressiivisuus +
heikentynyt pölytysteho

Sääolosuhteet: Lämpötila

Kasvit

Kehitys hidastuu →
meden ja siitepölyn
tuotto lakkaa

Fotosynteesi häiriintyy,
kukkien kehitys heikkenee
>30°C → meden ja siitepölyn
tuotto häiriintyy

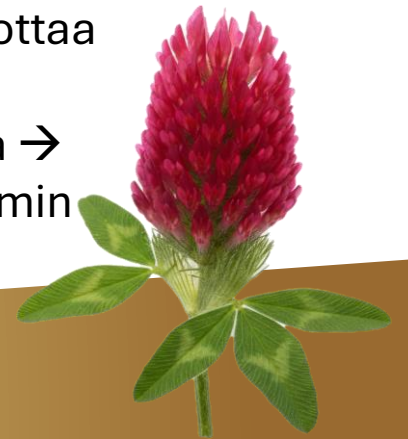
Kylmä

Kylmässä maassa ravinteiden
kulku kasville hidastuu → kasvin
kehitys häiriintyy → meden ja
siitepölyn tuotto häiriintyy

→→→ pölyttäjien ruoansaanti vaikeutuu,
kehitys ja lisääntyminen häiriintyvät

Kuuma

Äkillinen hellejakso →
meden ja siitepölyn
tuotanto voivat
hetkeksi kiihtyä →
kiihdyttää ja helpottaa
pölyttäjien
ravinnonkeruuta →
kukinta nopeammin
ohitse

Sääolosuhteet: Sateet ja kosteus

Pölyttäjät

Tarhamehiläinen
kiihdyttää
ruoanhakua
päivä ennen
sateita

Voivat valita satokasvin
sokeripitoisuuden
perusteella. Jotkut
valikoivampia kuin toiset

Märkä

Eivät lennä
sateella: vesi
kastelee siivet
ja karvat

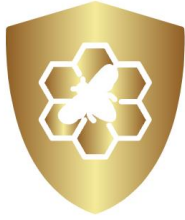
Perhosten siipien
pintarakenne
hylkii vettä

Tihkusateessa
siitepölyn keruu
lakkaa ennen
meden keruuta

Maaperä kuumenee ja
kuivuu → maapesijöillä
vaikeus pitää yllä sopivia
kosteusolosuhteita →
kuivuminen ja kuolema

Huom!
Pölyttäjätkin
tarvitsevat vettä
juodakseen.

Sääolosuhteet: Sateet ja kosteus

Kasvit

Mesi laimenee
tietyntlaisissa kukissa
→ ei houkuta

Kukkien
houkutushajut
peseytyvät pois

Alaspäin suuntautuvat kukat
(mm. kellokasveilla: puolukat,
mustikat, juolukat) suojaavat
mettä vedeltä → sateen
jälkeen pölyttäjät
ensimmäisinä näissä kukissa

Jotkut kestävät syvän
juuriston avulla
paremmin kuin
toiset (mm. mesikkä
ja keltamaite)

Märkä

Siitepöly kastuu ja hankala
kerätä → pölytys ei niin
nopeaa ja tehokasta

Jotkut kukat sulkeutuvat
ja suojaavat mettä ja
siitepölyä

Kuiva

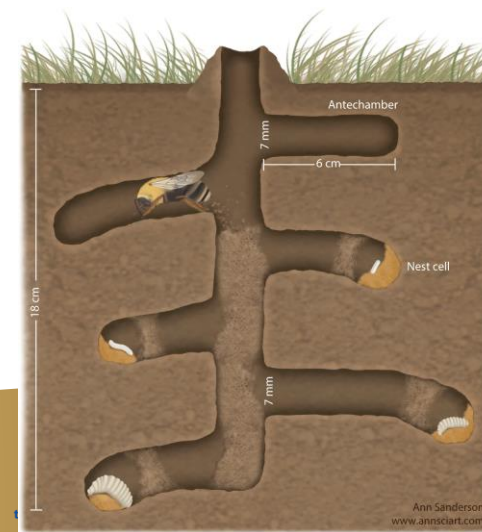
Medentuotanto
rajoittunutta, mesi
konsentroituneempaa →
houkuttavuus hyvä,
kunnes liika kuivuus
vähentää tuotantoa ja
houkuttavuutta (jopa
80% vähemmän
pölyttäjäkäyntejä)

Poikkeussäät eri vuodenaikoina

- Normaalia märempi talvi ja kevät
  - Maapesijät voivat hukkua
- Normaalia kylmempi kevät
  - Hidastaa yhteiskuntien kehitystä → työläisiä on liian myöhään ja aikaiset kasvit kärsivät, kun ei ole pölyttäjiä
- Normaalia aikaisempi ja lämpimämpi kevät
  - Maaperä lämpiää → pölyttäjät luulevat olevan aika poistua pesästä etsimään ruokaa ennen kuin kasvit ovat kukassa
  - Kukinta aikaistuu → pölyttäjäyhteiskunnat eivät vielä ehtineet kasvaa → pölytys vajaata
- Normaalia lämpimämpi syksy + äkkinäiset pakkaset
  - Voi olla eduksi, jos ruokaa on saatavilla runsaasti
  - Talvehtimiseen valmistautuminen viivästyy, sitten yhtäkkiä pitäisi olla valmis horrostamaan
  - Tarhamehiläisillä sikiöintiä liian myöhään

Poikkeavat sääolosuhteet ja pölyttäjät 2025

Pölyttäjät vähälukuisia kylmän alkukesän vuoksi

14.8.2025 08:48:59 EEST | [Suomen ympäristökeskus](#) | Tiedote

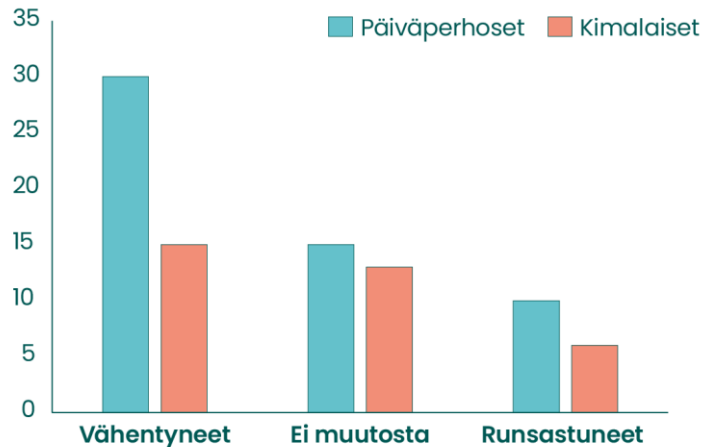
Jaa

Kuluva kesä on ollut pölyttäjille vaikea, selviää Suomen ympäristökeskuksen kokoamista havaintoaineistoista. Kolean alkukesän seurauksena sekä päiväperhosia että kimalaisia on havaittu laskennoissa edellisvuotta vähemmän.

Yksittäisten lajien runsausmuutokset 2024–2025

Lajien lukumäärä

© Suomen ympäristökeskus. 2025.

- Kolea kevät ja alkukesä → pölyttäjien kehitys hidastui → alku- ja loppukesän kukkijat kärsivät
- Kuuma kesä → pölyttäjien määrä kasvuun loppukesällä → loppukesän kukkijat menestyivät
  - kukinta-aika kuitenkin lyhyt → jos sateet samaan aikaan, ei pölytystä
- Omenanviljelijöillä oli kuulemma normaali sato, vaikka oli kolea kevät. Heillä käytössä pölytyspalvelua
- Rypsiä puinut viljelijä: reuna-alueet olivat pölyttyneet hyvin, mutta keskusta ei laisinkaan
  - lyhyt kukinta-aika, pölyttäjät eivät ehtineet keskelle peltoa eikä mehiläispölytystä käytössä

Mikä pölyttäjien avuksi

Pölyttäjät tarvitsevat

- Pesäpaikkoja
- Ravintoa
- Kemikaalitonta elinympäristöä
- Tauditonta elinympäristöä

Vaikutukset pölyttäjien lukumäärään
ja/tai monimuotoisuuteen:

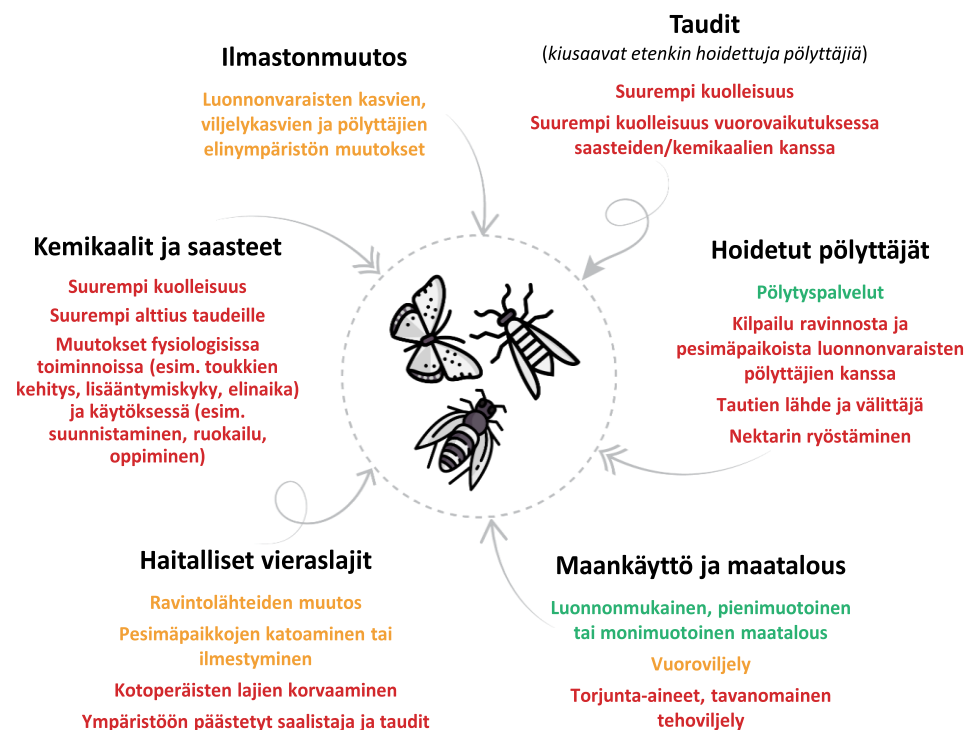
Myönteisiä

Kielteisiä

Molempia

<https://op.europa.eu/webpub/eca/special-reports/pollinators-15-2020/fi/>

Mikä pölyttäjien avuksi

Mitä maataloilla voidaan tehdä

- Lajikkeiden valinta
- Integroitu kasvin- ja pölyttäjänsuojelu
- Pölyttäjäystävällinen niitto
- Kukka-/monimuotoisuuskaistat
- Pesimä- ja talvehtimispaikkoja vanhoista hirsirakennuksista, olkipaaleista, hiekkapitoisesta maaperästä...
- Kevään ruoka: pajut ja voikukat
- Aluskasvillisuus
- Vuoroviljelyssä mesikasvit
- Ojien ja teiden pientareet

Kiitos!

MEHIVARMA

Hankkeen nettisivut:

Lisätietoja:

Sakari Raiskio, Luke: sakari.raiskio@luke.fi

Anna-Maria Borshagovski, SML: anna-maria.borshagovski@hunaja.net, 0503104018